

УДК 72.01:711.112/338.439.5

Шлапко Л. В.

*кандидат архітектури, провідний архітектор
проектної організації ТОВ «АКБІ-Полтава»*

МІСТОБУДІВНА СПАДЩИНА МІСТА ТА МІСЦЕ В НІЙ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ

Анотація: у статті розглянуто проблемні питання інтенсивного зростання міста, збереження його історичного середовища та проблему зростання центрального продовольчого ринку міста Полтава. Наглядно продемонстровано стан ринку. На основі проаналізованого матеріалу було визначено шлях подальшого розвитку центрального ринку.

Ключові слова: історична спадщина, міській простір, середовище міста, продовольчий ринок.

Призначення міста сьогодні таке ж як і три – п'ять тисячоліть тому, вони завжди були місцями концентрацій потоків людей товарів і грошей. Міста це матеріальне відображення великих соціально-економічних процесів.

Але як зрозуміти чи зручно городянам в місті, чи вважають вони привабливими громадські місця і відкриті міські простори. «Місто має бути побудовано так, щоб забезпечити своїм мешканцям безпеку і щастя» – сказав свого часу Аристотель [1]. Якщо оцінити з цих позицій середовище сучасного міста, то слід відверто сказати, що городяни не завжди це відчують. Дослідження показують, що одні міські простори залишаються привабливими для людей, а інші ні. Що приваблює нас в місті – це відчуття впорядкованого простору, це просторова цілісність.

Серце історичного міста знаходиться в його громадському просторі. Дослідники розглядають громадські відкриті місця як важливу функціональну частину міського простору, завдяки якій створюється єдине комунікативне середовище міста, що об'єднує окремих городян в рамках унікального соціального утворення.

Сьогодні просторова оболонка суспільства перестає вичерпуватись поняттям «місто». Сучасне життя вимагає більшого простору, в якому «місто» – тільки невелика частка більшої містобудівної системи [2].

Одна з найбільш актуальних проблем міст сьогодні полягає в тому, що сучасні міста вкрай мінливі. На відміну від досліджень минулих років, ми вже не можемо говорити про місто як про щось стабільне. Продовжується інтенсивний розвиток великих міст, відбувається територіальне зростання, міграція передмістя. В той же час йде деградація природного оточення, втрата

просторової цілісності і архітектурної своєрідності, причиною чого, в основному є зростання міста.

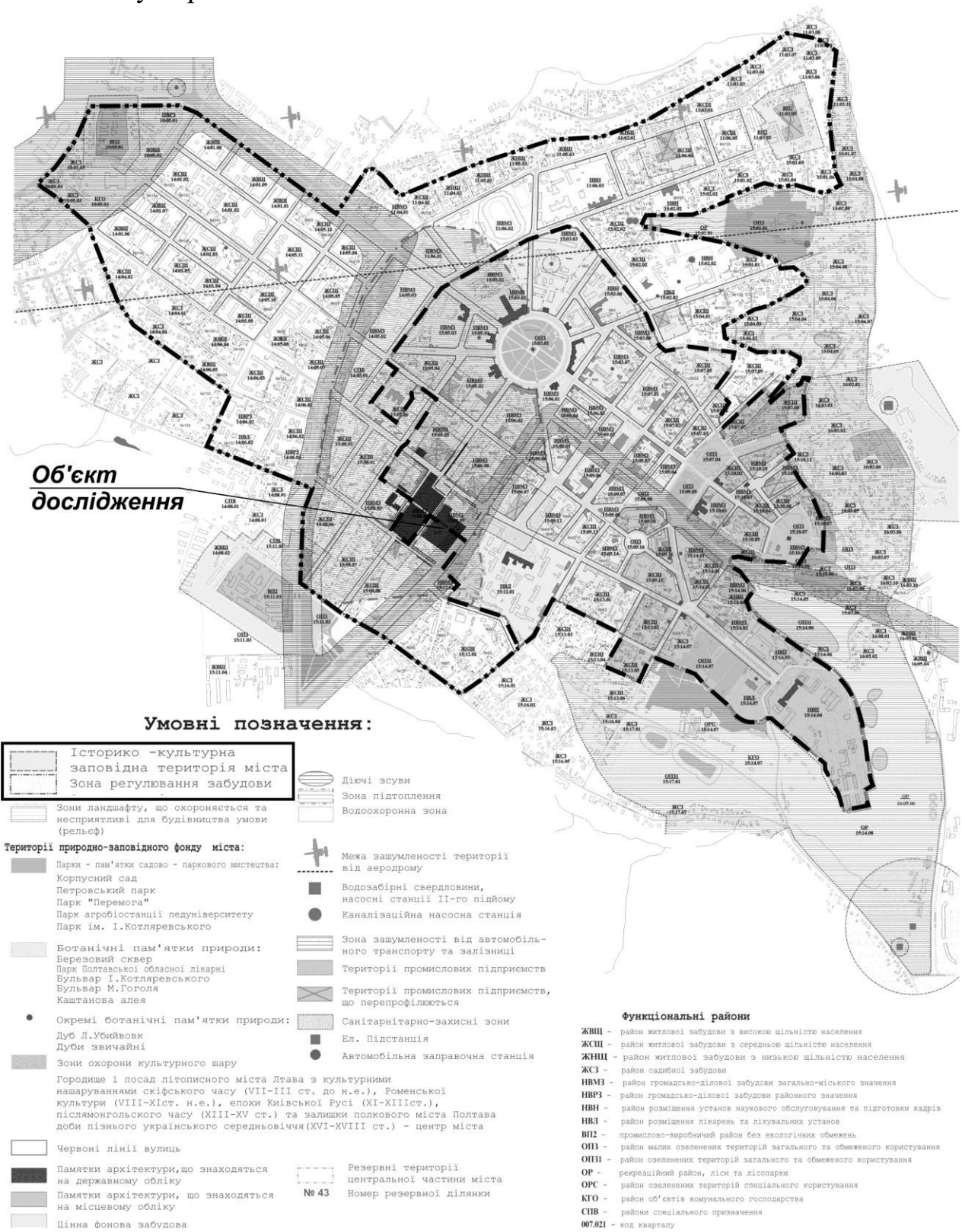

Рис. 1. Карта планувальних обмежень центральної частини м. Полтави. (розробка управління з питань містобудування та архітектури м. Полтави).

Насиченість і інтенсивність життя центру – найдавнішої, а тому багатою архітектурними пам'ятниками території міста, зміна масштабу, зміна функцій, розширення вулиць – все це ставить під загрозу знищення містобудівну спадщину. Реальна небезпека порушення історичної забудови міста таїться в самому його розвитку і модернізації. Безлике будівництво в історичному ядрі міста, повне нехтування національними або місцевими містобудівними традиціями загрожує невиправданою втратою просторової своєрідності традиційного середовища.

Історична забудова міста Полтави, більша частина якої не ремонтувалась ні поточно, ні капітально, привила, в останні десятиліття, до необхідності різко збільшити обсяги робіт з її реконструкції та модернізації. Історична забудова стала зникати дуже швидко, як наслідок місто втрачає свою цінність, свою спадщину.

В історично-культурній заповідній території міста, в зоні регулювання забудови, де натовпи пішоходів стиснуті зростаючими потоками машин на вузькому просторі тротуарів, в той же час вечорами перетворюючи центр в пустелю, розташувався центральний ринок міста Полтава. Ринок зайняв величезну територію центральної частини міста (рис. 1).

На плані міста Полтави 1837 року на цій території вже існували торговельні ряди. Для покращення якості торгівлі в 1968 році на місці торговельних рядів було побудовано колгоспний ринок [3]. Сьогодні на цьому місці та на оточуючій території ми бачимо різке розростання та урізноманітнення форм та видів торгівлі (рис.2).

В даний момент розростання ринку відбувається в історико-культурній заповідній частині міста, в зоні регулювання забудови і він займає досить велику територію – 2,006 га, а це 3 квартали, які знаходяться в безпосередній близькості від житла і громадського центру.

Ринок охопив прилеглі квартали, поглинув кілька сусідніх вулиць (рис.2). Продовольчий ринок немає території для подальшого розвитку без нанесення шкоди містобудівній спадщині міста. Крім того, прилеглі території перетворилися на склади, автостоянки, сміттеві звалища, нічліжки. Райони навколо ринку є неблагополучними в кримінальному відношенні місцями. Кілька кварталів обмежених вулицею Європейською (Фрунзе), Героїв-чорнобильців (Чапаєва), Ново-Базарною, Шевченко вже перестали бути частиною міста в звичному розумінні (рис 2.).

Колгоспний ринок вже давно переріс свої межі, функціональна структура традиційного ринку порушена. Існуючі ятки, магазини, велико-прогонні покриття ринку несуть лише функціональне навантаження. Не знайдено специфічний характер формоутворення споруд, тип оздоблювальних

матеріалів, колористичного вирішення. Все це призвело до порушення формоутворення середовища історичного кварталу, до функціонального перенасичення різнохарактерними спорудами. Торгові споруди починають все більше і більше розширюватись навколо ринку, витісняючи функції ринку як джерела продовольства сучасного міста.

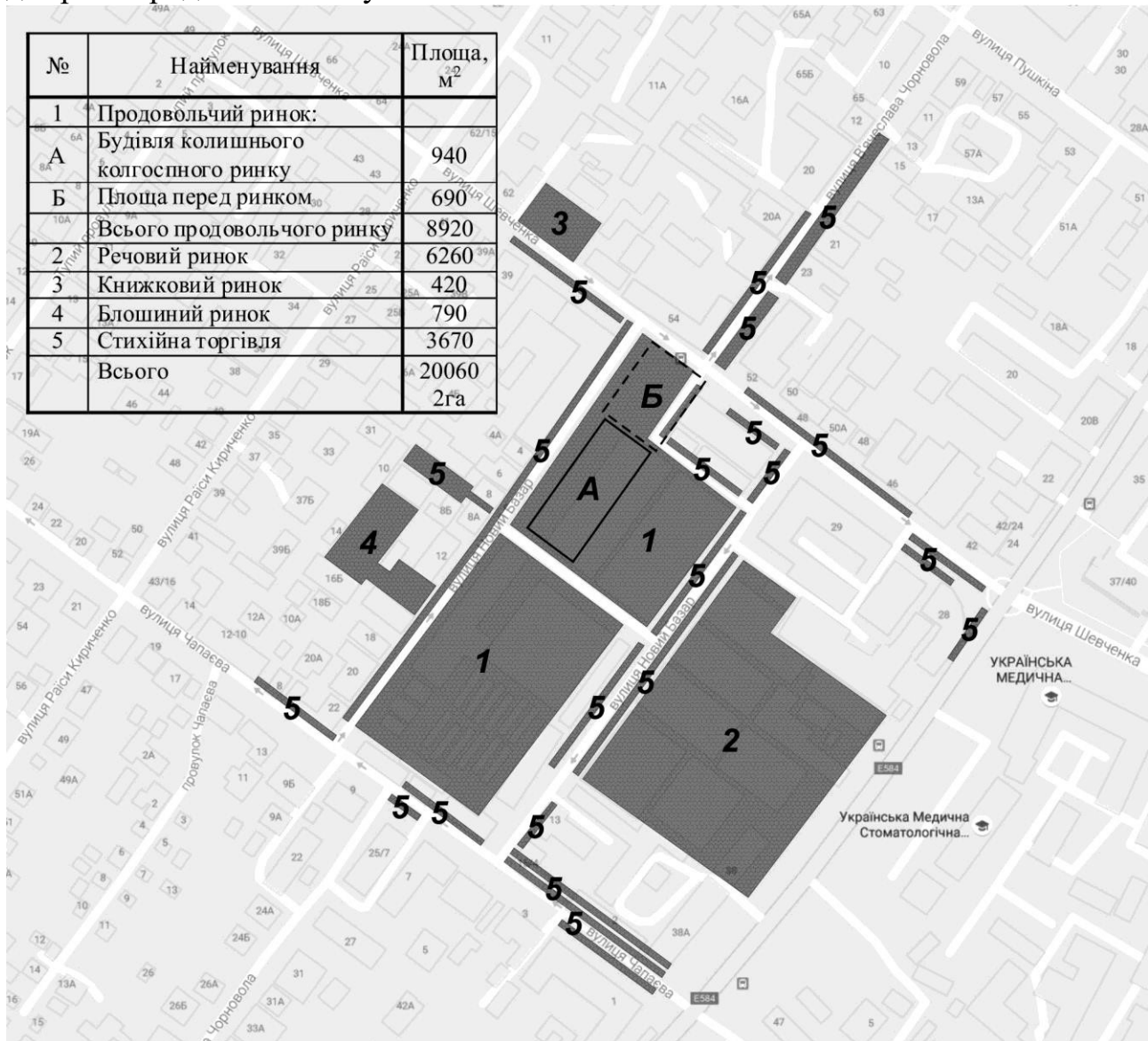

Рис. 2. Схема центрального ринку міста Полтава.

Ринок вимагає особливої уваги до вирішень питань інсоляції, побутових і санітарних розривів організацією повсякденного обслуговування, ізоляцією житлових просторів від зовнішніх транспортних і пішохідних потоків. Сьогодні стан ринку в історичній частині міста Полтава носить проблемний характер. У великій кількості навколо ринку з'явилися магазини з продажу різних товарів масового споживання, уздовж дороги побудований двоповерховий торговий центр. Добудовані до ринку торгові майданчики, як, наприклад, по вулиці Ново-Базарній та частині вулиці Чапаєва, заставлені однаковими торгівельними

палатками. Торгівля, продуктами які швидко псуються ведеться з грубими порушеннями санітарних норм на відкритому повітрі без холодильних камер, овочами з машин, з контейнерів інколи взагалі з тротуарів.

Пов'язана з цим інтенсифікація розвитку території, в межах якої локалізуються і інтегруються активні функції ринку: формуються масові потоки відвідувачів, накопичується транспорт, вимагає влаштування додаткових проходів, проїздів, стоянок, активного освоєння простору, функціонального зонування, а в історичному середовищі збереження при цьому сформованої структури плану кварталів і специфічних рис історичної забудови – все це вимагає підвищених вимоги до містобудівних, об'ємно-планувальних і композиційних рішень.

Удосконалення міської структури можна пов'язати з диференціацією людських потреб, рівнем їх організованості і рівнем організованості соціальної структури міста. Зразкове місто, це місто функціонування якого відбувається завдяки узгодженим діям всіх його компонентів.

В результаті аналізу виявлено проблему розростання ринку міста Полтава, який знаходиться в історичному ядрі, яке поєднує функції великого житлового району, адміністративно-ділового, культурно-громадського і торгово-комунального центру, а крім того – головного комунікаційного вузла міста. Стародавня територія відчуває непосильні функціональні навантаження, що веде до неминучої згубної деформації історико-культурної спадщини ядра міста.

Проблема збереження історично цінної ділянки міста повинна вирішуватися за його межами: надмірні навантаження повинні бути перенесені на інші території, а реконструкція ядра – переведена в площину прихованої модернізації.

В процесі історичного формування просторової структури міста у відповідь на мінливі умови життя суспільства виступають два суперечливих шляхи розвитку – консервативний і прогресивний, одночасно важливі і необхідні: перше як його фундамент, друге як його двигун.

Оновлення міста завжди пов'язане з руйнуванням, з розчищенням поля діяльності для реконструкції. Але одна справа, коли в результаті цього середовище міста отримує нові ансамблі, більш високий рівень естетичної і просторової організації, інше, коли воно все більше деградує.

Список використаних джерел:

1. Гутнов А. Э. Мир архитектуры: Лицо города / А. Э. Гутнов, В. Л. Глазычев. – М.: Мол. Гвардия, 1990 – 350 с.

2. Скрипачева И. А. Исторические предпосылки формирования архитектурной среды современного города / И. А. Скрипачева // Вектор науки Тольяттинского государственного университета – 2013. – № 4 (26) – С.158-160.

3. Полтаве 800 лет 1174-1974. Сборник документов и материалов / под ред. Е. А. Лейбзон, О. Х. Мороз. – Київ: Наукова думка, 1974. – 420с.

Аннотация

В статье рассмотрены проблемные вопросы интенсивного роста города сохранения его исторической среды и проблему роста центрального продовольственного рынка города Полтава. Наглядно продемонстрировано состояние рынка. На основе проанализированного материала был определен путь дальнейшего развития центрального рынка.

Ключевые слова: историческое наследие, городское пространство, среда города, продовольственный рынок.

Annotation

In this article, problematic issues of the town's intensive growth, preserving its historical environment and the problem of growth Poltava's Central food market growth problem were considered. The state of the Central market was demonstrated. On the basis of the analyzed material, the path of the Central Market's further development was determined.

Keywords: historical heritage, urban space, the environment of the city food market.

УДК 517

Шульц Р. В. ,

доктор технічних наук, професор, Київський національний університет будівництва і архітектури

Білоус М. В.

кандидат технічних наук, доцент, Київський національний університет будівництва і архітектури

Гончарюк О. М. ,

аспірант, Київський національний університет будівництва і архітектури

МОНІТОРИНГ ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ ЗА ДОПОМОГОЮ ДАНИХ НАЗЕМНОГО ЛАЗЕРНОГО СКАНУВАННЯ

Анотація: в роботі на прикладі створення тривимірної моделі Близьких Печер Київської Печерської Лаври, розглянуто технологію моніторингу